

Мониторинг на односите со јавноста на извршната власт:

ИЗВЕШТАЈ БР. 1

Владата информира или пропагира?

СКОПЈЕ, март 2014

Вовед

НВО Инфоцентарот, со финансиска поддршка на Фондацијата Отворено општество Македонија (ФООМ), спроведува мониторинг на односите со јавноста на Владата и на владините институции, со цел да утврди како извршната власт ја информира јавноста за спроведувањето на јавните политики, за своите активности, за постигнатите резултати, за постојните проблеми, како и да утврди какви пораки упатува Владата до македонските граѓани.

Овој прв извештај го опфаќа новогодишниот и постновогодишниот период, односно периодот од 20 декември 2013 до 30 јануари 2014 година. Предмет на анализа беа официјалните соопштенија на Владата и на министерствата, објавени на официјалните владини интернет-страници; информациите поврзани со работата на извршната власт, а објавени од страна на државната агенција МИА; изјавите и интервјуата на владините претставници, како и на претставниците на владејачките партии во јавноста, односно во медиумите со посебен фокус на новогодишното официјално обраќање на претседателот на Владата, Никола Груевски, и неговото предновогодишно интервју дадено за Првиот програмски сервис на Македонската телевизија (МРТ1).

1. Црно-бела пропаганда

Набљудувањето на односите со јавноста на Владата и на нејзините претставници покажа дека во овој период извршната власт беше исклучително активна и се однесуваше како да е во постојана предизборна кампања. Премиерот и министрите, во пресрет, за време и по новогодишните празници, односно сè до пишувањето на овој извештај, секојдневно и без застој зборуваат за постигнатите успеси во претходниот период и постојано ветуваат и најавуваат нови политики и мерки, главно економски, социјални и здравствени. Следејќи ги медиумите, информациите на МИА и соопштенијата на Владата и на министерствата, можеме да констатираме дека во овој период беа организирани серија трибини и средби со граѓаните на локално ниво, се „сечеа ленти“ и пуштаа во употреба фекални канализации, разводни постројки, гранични премини; се означуваа почетоци на изградба на нов клинички центар и на санација на канали, започна реконструкција, односно беа поставени камен-темелници на театри, се промовираа книги и нови едичии; се посетуваа хидросистеми, а покрај новогодишното телевизиско извлекување на добитниците на наградната игра „Фискална во рака – награда без маќа“, беше промовирана дури и специјална поштенска марка за оваа владина наградна игра.

Владините активности се нижеа како на фабричка лента, а најактивни и медиумски највидливи во овој период беа премиерот Никола Груевски, вицепремиерот и министер за финансии Зоран Ставрски, министерот за здравство Никола Тодоров, министерот за транспорт и врски Миле Јанакиевски, министерот за земјоделство Љупчо Димовски, министерката за култура Елизабета Канческа Милевска и министерот за животна средина Абдулаќим Адеми.

Анализата на содржините објавени во медиумите, а креирани во Владата, недвосмислено покажува дека во комуникацијата на извршната власт со јавноста, информирањето на граѓаните за политиките од јавен интерес, не е во преден план.

Оваа комуникација е примарно во насока на убедување на граѓаните дека Владата е „успешна и безгрешна“, односно дека е „тефлон“ - извршна власт на која не се лепи ниту една грешка, ниту еден неуспех, ниту еден скандал, а во која успешно се „готват“ и спроведуваат политики по мерка на секој граѓанин. Законската обврска за информирање на јавноста е искривоколчена во пропагандно-индоктринирачка активност, чија главна цел е создавање позитивен имиџ за власта, како во медиумите, така и во јавноста.

Ваквото пропагандистичко однесување беше регистрирано дури и во деновите кога опозициската СДСМ го објави сличајот „Висарис“, односно спорниот милионски тендер и договор за набавка на медицинска опрема на министерот за здравство со фирмата „Висарис“, чиј косопственик е уредничката во телевизија Сител, Ивона Талевска. Ресорниот министер, во јавноста невешто излезе со изјави дека сè е според законот, за на крајот, сепак, да го раскине спорниот договор за набавка на медицинска опрема. Освен неколкуте изјави на Тодоров, со скудна изјава се огласи и премиерот:

„Во изминативе денови се распрашав за деталите во врска со ова прашање. Но, немам што да додадам повеќе од она што во јавноста веќе го изјави министерот за здравство“ (15.01.2014).

И тоа беше сè од Владата во врска со случајот „Висарис“. Всушност, Владата во јавноста се однесуваше како речиси и да не постои овој случај. Анализата на соопштенијата и реакциите на ВМРО-ДПМНЕ покажа дека со овој, но и со другите случаи обелоденети во истиот период од страна на опозицијата, не се занимаваше Владата, туку стратегијата е тие да се одвојат од неа и да се префрлат на теренот на меѓупартиски препукувања. На ваков начин, во јавноста се обиде да се создаде слика дека станува збор само за „вечните“ партиски препукувања меѓу СДСМ и ВМРО-ДПМНЕ, а не за нешто суштинско и коруптивно во работењето на Владата и на власта во целина. Дури и во рамките на оваа „меѓупартиска“ битка, ВМРО-ДПМНЕ се обиде да ги забошоти скандалите и во стилот „нападот е најдобра одбрана“ постојано упатуваше обвинувања главно насочени кон нејзиното лидерство, односно кон претседателот Зоран Заев и потпретседателката Радмила Шеќеринска.

За креирањето на медиумската слика за безгрешната власт придонесува и негативната кампањата кон претседателот на СДСМ, Зоран Заев, која започна во периодот на мониторингот, која се одвива под слоганот „На Заев не може да му се верува“ и која е присутна како во медиумите така и на билбордите по улиците. Идејата на оваа „црна кампања“ е да се оцрни лидерот на опозицијата и да се создаде негативна слика за него – како за политичар кој лаже, не исполнува ветувања, работи незаконски и е подготвен да се откаже од името и идентитетот на државата. Со оцрнувањето на опозицискиот лидер се засилува грижливото креирање на перцепцијата кај граѓаните за безгрешните Премиер и Влада, на кои може да им се верува бидејќи сè што ќе ветат исполнуваат, па дури и повеќе од тоа (*„...Не можат да се решат сите проблеми, никогаш не сме ветувале чуда, сме ветувале конкретни работи и сме ги исполнувале. Во најголем дел сме ги исполниле ама сме исполниле и повеќе од тоа...“*, изјава на премиерот во новогодишното интервју на МРТ1).

Всушност, власта постојано во јавноста креира црно-бела слика за доброто и злото во општеството. Носители на „црното“ и на „хаосот“ се, пред сè и над сè, опозицијата и критичарите на власта:

- *„Не сме безгрешни, но сега е неспоредливо подобро од времето на СДСМ. Тие што сега критикуваат вршеле гроби притисоци врз медиумите. Тогаш во земјава практично имаше два весника и една телевизија“* – премиерот Груевски, Утрински весник, 30.12.2014.
- *„Среќен сум што и опозицијата најави дека за спорот за името ќе предложеле за тоа прашање да се одлучува на референдум. До вчера велеа едно, денес друго. Многу се брзоплети, носат брзи одлуки. Тоа не ми се допаѓа. Тие сакаат да го решат проблемот, а потоа да го смуваат проблемот. Спорот со Бугарија, проблемот е политички кој доаѓа од нивна страна“* – премиерот Груевски, Вечер, 30.12.2013.
- *„На тема скандалите поврзани со лидерот на СДСМ, Зоран Заев, Груевски вели дека не станува збор за негативна кампања, туку за реалност“* – Вечер, 30.12.2013.
- *„Во однос на обвинувањата од опозицијата дека Македонија е земја на политички затвореници, Груевски истакна дека ‘политичките затвореници’ на СДСМ, всушност, се луѓе кои направиле кривични дела“* – Вечер, 30.12.2013.

Носители, пак, на сè што е добро и „бело“ во општеството се власта, односно Владата и премиерот. Вакви пораки излегуваат од комуникациските центри на власта, за потоа да се засилат и да доживеат „крешчендо“ во медиумите блиски до неа. Во црно-бели категории се одвива речиси целокупната пропаганда на Владата. Во безмалку секој јавен настап, премиерот зборува во суперлативи за својата работа, а сето тоа го засилува преку компарација со времето и политиките кога опозицијата била на власт и кога, според него, сè било полошо и покатастрофално. Тој, иако навидум делува скромно, во изјавите постојано ја нагласува својата успешност, па дури и безгрешност. На прашањето на новинарот, во новогодишното интервју на МРТ1, кратко да одговори кои се неговиот најголем успех и најголем неуспех во изминатите седум години власт, Премиерот рече:

„Има многу работи што можат да се спомнат, особено во делот на успехите. Јас би го одвоил тоа што во едно исклучително тешко време, внимавајте, од седум години на власт, јас сум премиер во ситуација кога во земјата под удар на надворешна криза, кризата не ја направи Македонија...кризата светска тргна од Америка, нели, ја инфицираше Европа, и така натаму...Таа економска криза се преслика и во Македонија. Значи во целиот тој тежок период од сите тие пет години...кога во повеќето земји невработеноста растеше односно во речиси сите земји растеше, со напорите што ги правиме охрабрување и привлекување на инвеститорите да отвораат нови работни места во Македонија, и домашните и странските, успеавме невработеноста од 38, екстремно високите 38 отсто кога дојдовме во Владата, да ја сведеме, на сè уште високи, но за десетина процентни

поени пониски...бројка која сè уште е висока, но во едно исклучително тешко време успеано е да се намали. Луѓе кои што објективно ја ценат ситуацијата и што гледаат од страна, непристрасно, сигурен сум дека ќе веруваат дека е ова навистина успех.

Во делот на неуспеси, или грешки, како сакате, веројатно, предолг период дозволивме да има преголеми доцнења од буџетот сè до минатата година кога преземавме нови политики, нови мерки...оние доцнењата ако се сеќавате поврзани со ликвидноста на буџетот. Мислам дека предолг период не излеговме со мерки. Тоа би можело да биде една од нашите слабости. Но сепак, после тоа донесовме пакет на мерки кои ги презентирав пред стопанствениците, стопанските комори и онака како што ветивме така и ги исполнивме и тој проблем е сега елиминиран“.

Од приложениот одговор на премиерот, видливо е дека многу подолго и многу пошироко зборува за, според него, најголемиот успех во изминатите седум години, а тоа е намалувањето на невработеноста за, како што вели, 10 проценти. Тој елаборира дека станува збор за наследен проблем кој бил екстремно висок кога дошол на власт, како и дека неговата влада пет години функционира во контекст на тешка економска криза, за која е виновен некој друг, односно Америка, Европа итн. На ваков начин, тој ја нагласува својата успешност бидејќи се соочил, во едно екстремно тешко време, со еден екстремно тежок проблем. Притоа, тој сето ова сака да го прикаже како објективна, а не субјективна вистина, па вели дека секој што објективно и непристрасно ја цени ситуацијата ќе верува дека станува збор за успех. Сепак, обидот за внесување објективност во одговорот преку верификација од трета страна паѓа во вода со зборот „веруваат“, бидејќи тој во себе не содржи нужно објективност, односно луѓето, на пример, веруваат во нешто без разлика дали тоа нешто објективно постои или не.

Делот кога премиерот говори за својот најголем неуспех е многу помал од делот кога говори за најголемиот успех. Не го елаборира неуспехот, туку само го соопштува и веднаш поминува на решението. Не остава простор јавноста макар и за момент да помисли дека проблемот сè уште постои, туку веднаш одговара дека тој е надминат со пакет мерки од Владата. Дури и кога зборува за неуспехот, тој не зборува во категоријата дека е тоа навистина проблем, туку го користи изразот „би можело да биде една од нашите слабости“. На ваков начин, тој го намалува, минимизира неуспехот и го нарекува слабост која не мора нужно да се констатира. Поставувајќи го на ваков начин неуспехот, тој повторно се издигнува како некој кој и оваа слабост ја решил, односно ја надминал. И преку овој одговор, јасна е тенденцијата на Владата и на премиерот себеси да се прикажат како „суперхерои“ кои супер брзо и ефикасно ги решаваат сите проблеми.

Владата во комуникацијата користи драстични поедноставувања на реалноста и нејзино проектирање низ црно-бели очила, односно континуирано креира наратив кој разликува само противставеност и борба на црно и бело, добро и зло, правда и неправда, чесност и корумпираност. Во таквиот наратив Владата за себе го чува монополот врз чесноста, работливоста, правдата, додека на останатите актери им доделува ролји на речиси филмски негативци. Со ваквата поставеност на начинот на кој комуницира со јавноста и другите, Владата диктира силна поларизација и

поделеност во општеството и сосема ги исфрла од игра категориите како што се соработка и дијалог за определени прашања.

Освен пропагандистичка димензија, овој тип на јазик е и длабоко перформативен – не станува збор само за дисторзија и замаглување на реалноста, туку и за обид да се создаде наменска и креирана општествена реалност. Сиромашноста на симболите, нејасноста на знаците и манихејството не се слабост на овој тип реторика, туку нејзина предност. Овој јазик создава облици на идентификација или со други зборови гради идентитети кои се на линија на интересите на власта и нејзините политики. Им сугерира на луѓето кој е виновен за нивните несреќи, неуспеси и сигнализира кој треба да биде исклучен од колективниот идентитет, за правдата да биде задоволена. Затоа овие идентитети не се толерантни и не се чувствителни на плуралната реалност на општеството, туку рефлектираат анти-плуралистички светоглед, во кој освен за бинарните опозиции (ние - тие, добрите - лошите, чесните - корумпираните, обичните луѓе – „забеганите“ либерали) нема место за какви било други нијанси.

Во однос на вредносните пораки присутни во комуникацијата на Владата со јавноста, можеме да кажеме дека власта себеси си ги припишува вредностите како искреност, грижливост, праведност, посветеност, строгост и дисциплинираност. Со други зборови, Владата и премиерот создаваат слика на конзервативно семејство (држава), во кое таткото (Владата и премиерот) е единствениот и неприкосновен авторитет и морална оска. Тој го има главниот збор, тој е секогаш во право, тој се грижи за своето семејството (граѓаните) и тој најдобро знае што му е потребно. Од членовите на семејството бара тие беспоговорно да го слушаат, да се однесуваат послушно и дисциплинирано, а доколку не се однесуваат во согласност со очекувањата, ќе бидат казнети. И тоа, се разбира, сè за нивно добро, односно за доброто на семејството.

Особено интересен и индикативен е одговорот на премиерот, во новогодишното интервју за МРТ1, на прашањето дали граѓаните живеат во страв. Меѓу другото, тој одговори дека тоа не е точно, дека кога се организираат трибини комуникацијата со граѓаните е двонасочна и дека тие слободно поставуваат прашања и критикуваат:

„Јас директно во очи ги гледам и директно им одговарам. И не се срамам тоа да го правам, затоа што не ги лажам луѓето. Затоа што никогаш не сум ветувал некому дека ќе направам чуда, како што сега тоа го прави опозицијата. Никогаш не сум ветувал нереални проекти. Не сум ветувал проекти во кои не сум верувал. Сум ветувал проекти кои што добро сум ги пресметал претходно, цврсто верувам дека можат да се направат, па сум ги ветил. Десет пати сум се пресметал, десет пати сум се консултирал со други луѓе да не сум пропуштил нешто, па еве другите да чујам што ќе кажат, па сум ги ветил. Затоа имам доблест, после седум години, да излезам пред граѓаните, каде и да е низ Македонија. Нема град, нема поголемо населено место каде што не одам и не му дозволувам на кој било, што сака да ме критикува и да ми говори. Е, ако е тоа страв, и ако дојдете тоа да го слушнете и видите, а тоа го слушаат и гледаат илјадници наши граѓани, потоа голем дел од тие трибини се пренесуваат и на локални медиуми, тогаш ајде да видиме...“

Она што е интересно во овој одговор на премиерот е тоа што тој главно зборува во прво лице и со авторитарен стил. Пораката што ѝ ја испраќа на јавноста е таа дека тој

им дозволува на граѓаните да критикуваат, дека тој е оној кој на крајот одлучува за сè. Премиерот дава долг вовед во кој ја создава сликата за себе како за едноставен, реален чесен човек и тимски играч кој никогаш не лаже, туку ветува и исполнува реални проекти и кој е толку многу доблесен што не се срами да ги погледне граѓаните во очи. Оваа слика за себе дополнително ја засилува преку сликата за својот антипод, односно за опозицијата за која вели дека ветува чуда односно дека е слаткоречива и спектакл-мајстор на кој не треба да му се верува. На ваков начин, премиерот, наместо граѓаните да ги стави во центарот на вниманието, фокусот го насочува кон себе и својата успешност, но уште повеќе кон својата позиција на моќ, која му овозможува да им дозволува или да не им дозволува на граѓаните да му се обратат и да го критикуваат. Ваквиот одговор го наметнува прашањето дали навистина станува збор за двонасочна демократска комуникација меѓу граѓаните и Владата, во која соговорниците се еднакви, односно во која едниот соговорник не треба да бара дозвола од другиот за да каже или пренесе некоја порака или, пак, станува збор само за обична симулација и театар.

Кога Владата и Премиерот зборуваат за своите политики и активности, тие дополнително истакнуваат дека се мотивирани од грижата за интересите и благосостојбата на граѓаните.

- *„Целта ни е насекаде низ Македонија, во секој град, во секое населено место да се донесат нови можности и нови шанси за нашиот народ“* – премиерот Никола Груевски, во своето новогодишно обраќање.
- *„Во годината зад нас дадов сè што беше во моја моќ, работејќи заедно со тимот во Владата, да помогнеме на секој граѓанин на Македонија, на секој Македонец, и на секој Албанец, Турчин, Србин, Ром, Бошњак, Влав, и секој еден наш граѓанин, преку многу мерки и активности, и преку многу проекти кои ги спроведовме. Знам дека имаме уште многу проблеми за решавање, знам дека на многумина од вас животот не им е лесен, знам дека многумина секојдневно се судруваат со многу неправди и проблеми. Но давам сè што можам нештата да ги придвижиме кон подобро“* – премиерот Никола Груевски, во своето новогодишно обраќање.
- *„Интересно е што трансформациите во здравството се забележуваат, но потоа се прифаќаат како нормална работа, како веќе стекнато право. Тоа е и наша цел, да се прават промени, реформи и да се грижиме тие реално да се спроведуваат“* – министерот Никола Тодоров, Дневник 30.12.2013.

Во однос на спроведените реформи, Владата ги промовира и вредностите на строгост, но праведност, односно за поддржувачите на реформите следува награда, а за оние кои не работат во согласност со предвидените реформи следува казна. На пример:

- *„20% од наставниците што оценувале реално, ќе добијат зголемување на платите од 15%. Кај оние, пак, што има најголемо отстапување, платите ќе им бидат намалени за 15%“* – министерот Спиро Ристовски (Вест, 01.01.2014);

- *„Доколку не го имплементираат електронскиот систем, државниот инспектор за патен сообраќај ќе поднесе предлог за одземање на категоризацијата на автобуската станица – рече Јанакиески“ – Вечер 01.01.2013.*
- *„Надлежните најавуваат строги контроли на исплатата на минималната плата, која етапно ќе се зголемува до 2016 година, како и казни што ќе се движат од 7.000 до 8.000 евра за компанијата и од 3.000 до 4.000 евра за одговорното лице во неа“ – Вечер, 29.12.2013.*

Негативни вредносни пораки се користат кога се говори за СДСМ и за Грција, кои се претставени како главен внатрешен и надворешен непријател на просперитетот и иднината на Македонија. Во таа смисла, СДСМ се опишува како конфликтна, агресивна, хаотична и внатрешно разединета, додека Грција е опишана како миленик на Европа кој го негира нашиот национален идентитет и активно и агресивно работи против интересите на Македонија. Па така, премиерот вели:

- *„Во однос на европските и евроатлантските перспективи на државата, премиерот констатираше дека овој процес е блокиран поради барањето на Грција да го променеме нашето уставно име и додаде дека 'Македонија е подготвена да стане нивна членка, но тогаш кога и тие ќе бидат подготвени да нè прифатат такви какви што сме“ – Утрински весник, 02.01.2014.*
- *„Според него, проблемот што го наметна Атина е главната причина за блокирањето на процесот на евроинтеграција. – Македонија доби петта препорака за почеток на преговорите со ЕУ. Се предлага старт на преговорите без одлагање, што досега не беше спомнувано во претходните извештаи. Најголем проблем е јужниот сосед“ – Дневник, 28.12.2013.*

Во јавните настапи на премиерот, но и на другите владини претставници, забележлива е тенденцијата секоја критика насочена кон власта да се релативизира. На критичарот му се одзема неговата релевантност, неговото значење се маргинализира („што кажал овој или оној“, „разни извештаи“, „некои женски здруженија“ и др.), а во исто време се издигнуваат и нагласуваат напорите, работата и постигнувањата на власта.

- *„Македонија ќе продолжи со сите напори за спроведување на своите внатрешни реформи кои ќе ја зголемуваат нашата сила и кредибилитет, и истовремено ќе продолжи со максимални обиди за изнаоѓање решение за спорот кој го наметна нашиот јужен сосед, но без нереални очекувања или паѓања во колективни депресији по прашањето што кажал овој или оној за нашето име, јазик или нација, или разните притисоци преку разни извештаи за Македонија или внатрешнополитички предизвици, кои треба*

да не деморализираат“ – премиерот Никола Груевски, во своето новогодишно обраќање.

- „...Тоа е феномен за кој не многу влади јавно проговорија како што ние направивме. Јас пред некој година на денот на македонската борба, на 23 Октомври, јас мојот говор го посветив токму за демографијата. Целиот говор ми беше за демографијата и отворив една дебата, во која што наидов и на многу критичен... Па, не знам се формираа некои женски здрженија, иако ништо посебно негативно не кажав во тој контекст, па ме напаѓаа, па опозицијата, па дел од медиумите. Меѓутоа мене ми беше важно да ја отворам и да ја издигнам темата која што според мене е една од најгорливите прашања на Република Македонија...“ – премиерот Никола Груевски, во своето новогодишно интервју за МРТ1.

Она што, исто така, се забележува е дека пораките на Владата изобилуваат со пофалби за спроведените реформи и сработеното, но не информираат за постојните проблеми или застои во реализацијата на реформите и политиките. Во таа смисла, ретко се спомнува некаков проблем на „патот на успехот на Македонија“. Главно се говори за предизвици, а исклучително ретко за проблеми. Доколку, сепак, се спомне некој проблем, тогаш веднаш следува изземање на Владата од одговорноста и префрлање на вината врз некоја друга страна. На пример, Здружението на матични лекари реагираше на одлуката на Министерството за здравство, на 30 матични лекари да им издаде забрана за издавање приоритетни упати. Министерот Тодоров, наместо да одговори на потребата на Здружението да се реши проблемот, затоа што лекарите не се во можност да предвидат колку итни случаи ќе имаат во текот на месецот, тој прво ја минимизираше големината на бројот на лекари („...30 од 2.500 матични лекари во земјава...“, Вест, 01.01.2013), за потоа од нив да креира слика на виновници: „При контрола кај овие лекари утврдено е дека со 80 отсто од издадените приоритетни упати го злоупотребиле системот на закажување“, Вест 01.01.2013).

Во изјава за мерките против загаденоста на воздухот во Скопје, министерот Абдулаќим Адеми истакна: „Она што може да нè спаси од загадувањето е само ветрот....Во вакви метеоролошки услови, ние и да забраниме сè, состојбата нема да се промени. Сè има влијание, меѓутоа најголемото доаѓа од метеоролошките услови – смета министерот Адеми....Тој појаснува дека мерките на Владата да се сфатат како мерки за заштита, пред сè, од квалитетот на воздухот и мерки за предупредување и за информирање на населението, сè со цел тие да бидат добро информирани за штетните влијанија на воздухот врз нивното здравје. Адеми вели дека за Владата најбитни се превентивните мерки за да не се повторува состојбата“. Едновремено, весникот Вечер објави: „Министерот објасни дека загадувањето не е резултат на градежните активности кои се дел од проектот 'Скопје 2014'“(30.12.2013).

За финансиската состојба на училиштата, пак, министерот Спиро Ристовски изјави: „...дека општините добиваат средства за плати и за материјални трошоци и дека самите одредуваат што им е приоритет во однос на материјалните трошоци. Затоа во некои училишта има пари за сè, а во некои има неплатени сметки, а родителите купуваат течен сапун и тоалетна хартија“ – Дневник, 30.12.2013.

Понатаму, во обраќањата до јавноста се среќаваат и пораки со кои се хуманизира ликот на претставниците на власта за да се предизвикаат определени посакувани емоции кај граѓаните. Така, на пример, на прашањето за случајот со новинарот Кежаровски, одговорот на премиерот изобилува со зборови на емпатија и за себе креира слика како за чувствителен и милослив човек, кој сочувствува со луѓето, но, сепак, не може да дејствува надвор од законот: *„Мене ми е жал што тој човек е во таква ситуација и што ние како држава имаме таков случај, новинар е затворен и за нас е непријатно, но не може да избегаме од законите. Тој е осуден за откривање заштитен сведок, а законот е донесен во времето на СДСМ, рече Груевски“* – Утрински весник, 30.12.2013.

Во новогодишното обраќање, премиерот вели: *„Знам дека имаме уште многу проблеми за решавање, знам дека на многумина од вас животот не им е лесен, знам дека многумина секојдневно се судруваат со многу неправди и проблеми. Но давам сè што можам нештата да ги придвижиме кон подобро. Понекогаш и грешиме, но кажете ми го човекот што никогаш не греша“.*

Низ овој пример на наратив за себеси, Владата ја повторува реториката дека тие многу работат, а кој работи, тој и греша. Но, клучната порака која се пренесува е дека тие работат за народот и дека му служат нему, така што со таа благородна цел, грешките се протуркуваат како неопходна жртва за повисоката цел, а тоа е просперитетот на народот.

На промоцијата на деветтомната едисија „Пишаната оставина на Павел Шатев“, во Музејот на македонската борба, изјавата на министерката за култура, Елизабета Канческа Милевска, пак, повикува на чувства на гордост и патриотизам: *„Елизабета Канческа Милевска кажа дека се работи за проект на Министерството за култура преку кој се обидуваат пред светот да ја презентираат нашата вистина, вистината за Македонија“* – Вечер, 30.12.2013.

Владините претставници во обидите да ги засилат позитивните чувства на граѓаните кон власта, неретко ја нагласуваат и својата пожртвуваност во работата. Тоа е особено нагласено во новогодишното обраќање на премиерот, во кое тој вели:

- *„Секој кој одговорно ја разбира оваа работа, може да замисли колку многу напор е потребен за да се сменат некои работи... колку непреспаниноќи треба да се издржат, колку одрекувања се потребни за Македонија да се менува кон подобро и да се создаваат дела за сите граѓани“;*
- *„...министер задолжен за инвестиции, кој го остави својот бизнис и дел од семејството во Америка и дојде да ѝ помогне на Македонија“.*

Пожртвуваноста се потенцира и со тоа што, во текот на обраќањето, премиерот во неколку наврати зборува во прво лице еднина: *„јас годинава ангажирав и трет министер задолжен за инвестиции“;* *„во годината зад нас дадов сè што беше во моја моќ“;* *„знам дека на многумина од вас животот не им е лесен... но давам сè што можам нештата да ги придвижиме кон подобро“;* *„јас сум секогаш подготвен за*

преиспитување, но и за нови проверки на довербата. Но едно знам и од тој аспект имам кристално чиста совест, а тоа е дека заедно со мојот тим го даваме максимумот“.

2. Купување социјален мир

Додека во претходните години Владата особено акцент ставаше на својата капитална инвестиција „Скопје 2014“, како и на заложбите за што побрзо интегрирање на Македонија во Европската Унија, овој мониторинг покажува дека владините претставници, сега, овие две теми многу малку или воопшто не ги спомнуваат.

Особено индикативно е отсуството на „Скопје 2014“, и тоа токму во годината кога треба да биде заокружена оваа капитална инвестиција на Владата. Во своето новогодишно обраќање, премиерот воопшто не го спомнува овој проект, а во интервјуто за МРТ1 за него проговори само кога новинарот констатираше дека, во време на криза, во овој проект се инвестираа најмногу пари. Дури и во одговорот Груевски го спомна проектот само како дел од инвестициите во патишта, хидроцентрали, железница, со забелешка дека, во најголем дел, инвестираните пари се во објекти, а не во споменици.

Кога станува збор за евроинтеграциите, видливо е дека тие од приоритетна тема полека, но сигурно, стануваат тема која се наоѓа на дното на приоритетите на Владата. Во последното новогодишно обраќање, премиерот за евроинтеграциите зборува речиси на самиот крајот, за разлика од претходната година кога за оваа тема говореше на самиот почеток од своето обраќање. Мониторингот покажа дека од претставниците на владејачката коалиција, за евроинтеграциите процеси на Македонија најчесто зборува лидераот на ДУИ, Али Ахмети. Имено, ДУИ е претставена како партија чиј главен интерес се евроинтеграциите процеси на Македонија, која активно лобира во Европа и САД, и која се надева дека процесот ќе биде одблокиран и дека ќе продолжи во 2014 година.

Во периодот на мониторинг опфатен со овој извештај, видливо е дека активностите и комуникацијата на Владата со јавноста изобилуваат со економијата, односно со инвестиции, градежништво, субвенции, најави за отворање нови работни места, специјалните економски и социјални пакет-мерки за специфични групи граѓани (пензионери, јавна администрација, невработени, деца без родители, стечајци, војници, самохрани родители, многудетни семејства, студенти, земјоделци и др.).

Изобилството вакви информации, во ситуација на голема безработица и економска криза, недвосмислено укажува на намерата на Владата, преку својата пропаганда, да го разбуди оптимизмот кај граѓаните и да ја зголеми вербата во неа, како единствена гаранција за подобар и побогат живот. Со други зборови, Владата им ветува на граѓаните утеха и сигурност. Секојдневното бомбардирање на јавноста со информации за нови странски инвестиции и нови работни места, од една страна, го буди оптимизмот, а од друга страна, информациите за специјалните економски и социјални пакет-мерки имаат за цел да го смират евентуалното незадоволство кај определени групи граѓани и да ја минимизираат опасноста од пошироки и помасовни социјални граѓански поврзувања и немири. Владата во својата пропаганда, на речиси секоја група граѓани ѝ нуди и ѝ ветува специфични бенефиции (поголеми пензии, покачување

на платите на администрацијата, субвенции, остварување право на пензија или социјален пакет, вработување и др.). Ветувањата дополнително ги засилува со креирањето на перцепцијата дека сè што презема оваа Влада е успешно, води кон подобар живот и претставува единствена опција за граѓаните и за државата.

Знаејќи дека луѓето обично се импресионираат и им веруваат на бројките, особено на прецизните бројки, владините претставници, зборувајќи за постигнатото и најавувајќи нови политики и мерки, избобилно ги користат бројките и статистиките. Изјавите и дописите се преполни со бројки и статистики за: десетици нови инвестиции, илјадници нови работни места, стотици и стотици километри патишта. Бројките и статистиките се толку многу застапени и се навидум толку прецизни што влијаат директно убедувачки врз јавноста. Но, една малку подлабока анализа и проверка покажува дека изнесените податоци многу често се конфузни, нејасни, непрецизни, па дури и неточни и манипулативни.

На пример, главна „статистичка мантра“ на Владата и на нејзините претставници во овој период е тврдењето дека таа за седум години успеала да ја намали невработеноста за цели 10%. Притоа, кога се зборува за невработеноста во 2006 година (година кога ВМРО-ДПМНЕ ја презеде власта), се истакнува дека таа била „екстремно висока“, додека, сега, се вели дека имаме „историски најниска невработеност“. Ваквото тврдење за намалувањето на невработеноста не е ниту историско ниту, пак, прецизно. Обичната проверка на стапката на невработеност на интернет-страницата на Заводот за статистика покажува дека во 2006 година невработеноста не била 38%, туку била 36%. Исто така, она што не го кажува Владата е фактот дека во меѓувреме се спроведоа неколку методологии на евидентирање, односно бришење на невработените лица од официјалниот регистар по разни основи, па така, споредувањето на стапката на невработеноста во 2006 година со онаа денес е споредба на неспоредливото или, народски кажано, на „баби и жаби“. Дотолку повеќе што нема ниту официјален доказ дека во изминатите седум години се отвориле толку многу нови работни места.

Обидувајќи се да го издигнат успехот на Владата до митски големини, владините претставници, покрај обилното користење бројки и статистики, политиките и мерките ги објаснуваат со често користење и повторување епитети и споредби од типот: како никогаш досега, револуционерни промени, максимални обиди, огромни набавки, силна поддршка, екстремно, историско и др.

Техниките на убедување доминираат во севкупната комуникација на Владата. Информирањето е секогаш проследено со вклопување во покрупната слика, а тоа е креирањето и оддржувањето на позитивниот имиџ, односно репутација на Владата. Информациите не се неутрални по ни една основа, тие се само делови од мозаикот на наративот на власта за себе. Дури и кампањите на Владата од јавен интерес се секундарни и се само насочувач кон поважната тема – имиџот на власта и на Владата. Затоа може да се каже дека и овие кампањи се примарно реклами за Владата, а дури потоа, пораки за креирање јавна свест за определени општествени прашања.

Ваквата опседнатост на власта со самата себе и со тоа каква е перцепцијата на јавноста за неа, се еден од клучните наоди на анализата на пораките и на односите со јавноста. Владата диктира еден изместен начин на комуникација со јавноста кој

наменски ја искривува реалноста, за таа да му се прилагоди на посакуваниот имиџ и лик на Владата. Сето она што не се вклопува во таквиот лик се деградира, потиснува, жигосува или маргинализира.

Сведоци сме на еден наметнат тип на односи со јавноста кој ја диктира атмосферата во општеството во смисла на крајна поларизиција на различностите и чија динамика се сведува исклучиво на менаџирање со позитивните емоции и перцепции на граѓаните примарно насочени кон власта и нејзините претставници.